

L'artista britànic presenta a la Fundació Tàpies una mostra amb quatre instal·lacions filmiques

►►►

corrents, un estil que lliga amb el tipus de novel·la de suspens”.

En relació amb l'original, Pàmies observa que “entre els lectors anglesos hi deu haver també aquells als quals se'ls escapen segons quines referències. Penso que la Rowling fa picades d'ullet als adults, per demostrar que el que escriu té cara i ulls, però que als lectors joves els passen desapercebudes. A la família Black, per exemple, tots tenen noms d'estrelles, i no crec que els lectors anglesos sàpiguen més d'astrologia que els catalans”.

Quant a la clau de l'èxit (uns 250 milions d'exemplars dels cinc títols a tot el món, segons l'agent literari de Rowling), el traductor pensa que els personatges tenen una personalitat molt ben construïda i que l'ambientació en una escola amb elements de competència entre el grup de Harry Potter, l'ase dels cops, el repellant, la veu de la consciència, el poca-vergonya, fa que els lectors joves s'hi identifiquin.

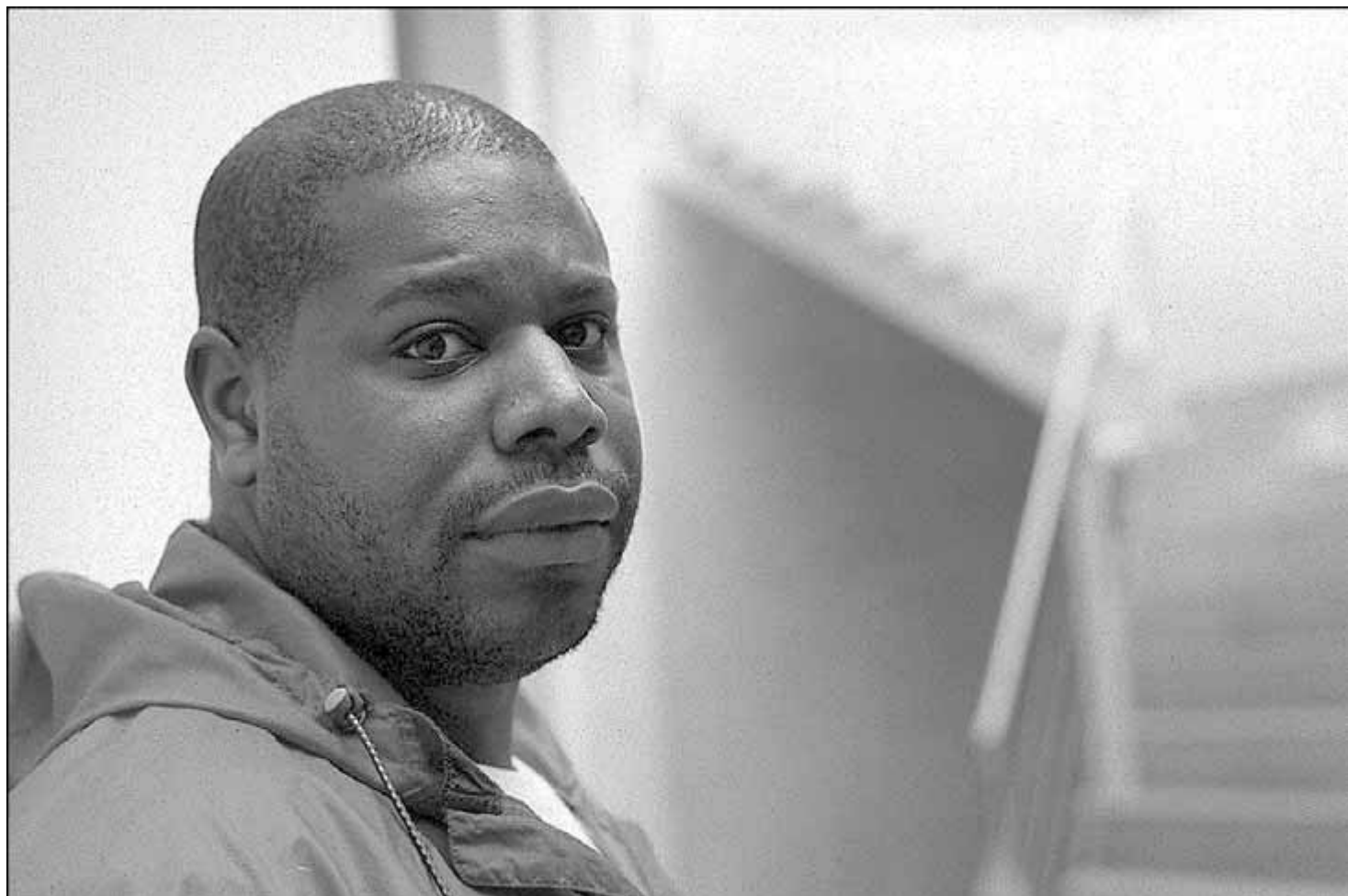
Pel que fa a la línia argumental de la sèrie, el traductor creu que en el cinquè llibre hi ha més referències als anteriors que en els altres: “Es pot llegir independentment, però en aquest cas l'autora llança més hams que porten a llibres anteriors, potser també per fer memòria als lectors de tots els

El traductor Xavier Pàmies

llibres escrits abans”.

Això ja passa amb el títol *Harry Potter i l'Orde del Fènix*. L'au fènix, que el director de l'escola Hogwarts, Albus Dumbledore, té al seu despatx, ja apareix en llibres anteriors. Per Pàmies, és com “un personatge que fa de comodí i que l'autora fa intervenir quan li convé”. L'Orde del Fènix en realitat ja existia com a grup de resistència a can Voldemort. El traductor treu importància al títol, fins al punt que “hauria pogut no existir l'orde i la trama del cinquè llibre seria molt similar”. De fet, fins ara Harry Potter ha lluitat sempre contra Lord Voldemort. Sense desvelar cap secret del cinquè llibre en premsa, Pàmies conclou: “Harry l'acaba guanyant, però no l'elimina. El malvat Voldemort fuig, desapareix... És l'element que fa que tot quedi sempre obert. El mal continua campant. I Lord Voldemort tornarà...”. Així ha passat almenys a *Harry Potter i la pedra filosofal*, *Harry Potter i la cambra secreta*, *Harry Potter i el pres d'Azkaban*, *Harry Potter i el calze de foc* i *Harry Potter i l'Orde del Fènix*.

L'artista i cineasta Steve McQueen és ja més que una promesa de l'art contemporani britànic

JORDI SOTERAS

El descens als inferns de Steve McQueen

Montse Frisach
BARCELONA

L'artista i cineasta britànic Steve McQueen (Londres, 1969) apel·la directament a l'emoció de l'espectador en les seves obres filmiques, quatre de les quals s'exposen a la Fundació Tàpies.

És clar que el videoart i les instal·lacions filmiques són una disciplina fonamental en l'art contemporani, tal com s'ha pogut veure en els bons resultats de la primera edició de la fira Loop, que diumenge es va clausurar a Barcelona. Però poques vegades, en l'àmbit d'aquesta disciplina, ens trobem amb un artista filmic -McQueen roda sempre en pel·lícula de 8 i 16 mm que després es passa a DVD- amb un registre tan ric i una unió tan compacta entre forma i contingut.

Després de guanyar el Turner Prize, convocat per la Tate Gallery, del 1999, i de passar per la passada Documenta de Kassel amb un gran èxit de crítica,

McQueen fa la seva primera exposició individual a l'Estat espanyol a la Fundació Tàpies de Barcelona amb quatre peces que resumeixen els últims deu anys de treball d'aquest jove però ja més que una promesa de l'art contemporani britànic.

El mateix assegura que aquesta mostra “no és una retrospectiva” però sí que és “un equilibri curiós” entre l'obra central de la mostra -*Carib's Leap/Western Deep* (2002), la doble peça presentada a l'última Documenta de Kassel- i tres obres més antigues. *Carib's Leap/Western Deep* parteix d'un fet històric ocorregut el 1651 a l'illa de Grenada, quan els nadius van decidir suïcidar-se en massa tirant-se per un precipici per resistir-se a l'ocupació francesa. La referència a aquest fet és directa a *Carib's Leap*, amb dues pantalles, una d'elles amb imatges actuals de l'illa i els seus habitants, i l'altra amb la poètica successió de cossos caient sobre un fons lluminós.

Llum, so i gravetat

De fet, “la llum, el so i la gravetat” són part indiscutible de l'obra de McQueen, diu el productor de l'obra i cocomissari de la mostra, James Lingwood. I aquests són els protagonistes absoluts de *Western Deep* (*Oest profund*), sens dubte la pel·lícula que val per tota una exposició, que amb el seu títol al·ludeix a una doble profunditat: la de la mina d'or de Johannesburg que l'artista filma (2 qui-

lòmetres i mig sota terra) i la del capitalisme salvatge que Occident ha imposat a tot el món.

El film ofereix 20 minuts d'experiència hipnòtica, un veritable descens a l'infern de les mines més profundes del món acompanyant uns treballadors dedicats a extreure de les parets del subsòl el metall més valuós. Ja els primers minuts del film -amb la pantalla totalment en negre acompanyada per l'ensordidor soroll de l'ascensor

La pel·lícula 'Western Deep', èxit a la Documenta 2002, ofereix 20 minuts d'experiència hipnòtica dins les mines més profundes del món, a Sud-àfrica

baixant i de la maquinària-submergeixen l'espectador en l'ambient claustrofòbic de la mina. Combinant el soroll gairebé insuportable -l'artista recorda que el soroll real dins la mina és encara molt més fort- i el silenci, McQueen juga amb els llums dels cascos dels miners per assolir un efecte poètic que fa pensar en els experiments cinematogràfics de les avantguardes històriques, de René Clair a Man Ray i Moholy-Nagy.

El film introdueix també una

escena esfereïdora sobre els exàmens mèdics i de resistència física a la qual són sotmesos els miners per valorar si estan en condicions de continuar baixant. No calen paraules per captar el terror en els rostres dels treballadors de no passar la prova. Per ells la fam és més terrible que qualsevol malaltia.

Llenguatge sensorial

A diferència d'altres artistes de la imatge en moviment, que basen el seu treball en la recerca de dades documentals, McQueen privilegia “l'aspecte sensorial per sobre de l'òptic”, diu la directora d'exposicions de la Fundació Tàpies i cocomissària de la mostra, Nuria Enguita. “La monumentalitat de la imatge i el seu llenguatge personal és fruit del pas de McQueen per diversos moments del cinema del segle XX: des de l'espectacle de fira i de circ no narratiu fins als anys 70, passant pels experiments dels anys 20 i els neo-realismes dels anys 50”, afirma Enguita. L'artista posa per sobre de tot el punt de vista de l'espectador, que a través de l'emoció i el suggeriment poètic no necessita més informacions enterrades en il·legibles dossiers i panells. “La meua feina és com una pintura”, diu ell. I això no li treu ni un mínim del seu contundent missatge polític i social.

La mostra també projecta tres obres més antigues que contextualitzen el treball de l'artista. Destaca especialment *Bear* (ós), del 1993, excel·lent *opera prima* de l'autor, que il·lustra la frontera entre la violència i l'atracció eròtica a través de la lluita entre dos homes.

Steve McQueen

• Fundació Antoni Tàpies
Barcelona. Aragó, 255

FINS AL 15 DE FEBRER DEL 2004